

L. van Noort

RENTABILITEIT VAN DE BOOMKWEKERIJ
IN BOSKOOP e.o. OVER 1973/1974

Mededelingen en Overdrukken

No. 128

L27
128^c

April 1975



Landbouw-Economisch Instituut - Conradkade 175 - Den Haag
Telefoon (070) 614161

In de reeks "Mededelingen en Overdrukken" van het Landbouw-
Economisch Instituut zijn op dit gebied onder meer verschenen:

- No. 111 Rentabiliteit van de boomkwekerij (kwekersbedrijven)
 in Boskoop over 1972/1973
- No. 114 Rentabiliteit van het gespecialiseerde fruitteeltbe-
 drijf oogstjaar 1972/1973
- No. 119 Rentabiliteit van de groenteteelt onder glas in
 Nederland over 1973
- No. 120 Rentabiliteit van de groenteteelt in de open grond in
 de provincies Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en
 Limburg over 1973/1974
- No. 121 Rentabiliteit van de snijbloemeteelt onder glas in
 Nederland over 1973
- No. 122 Rentabiliteit van champignonbedrijven in Nederland
 over 1973
- No. 123 Rentabiliteit van de potplantenteelt onder glas in
 Nederland over 1973
- No. 124 Rentabiliteit van de bloembollenteelt in de provincies
 Noord- en Zuid-Holland over 1973

Doel en werkwijze

Het rentabiliteitsonderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de algemene opdracht van het Ministerie van Landbouw en Visserij en het bedrijfsleven, jaarlijks de bedrijfseconomische resultaten van de tuinbouw te onderzoeken.

Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in het niveau en de ontwikkeling van de rentabiliteit alsmede in de inkomensvorming uit het bedrijf.

In deze publikatie wordt een beeld gegeven van de uitkomsten van de boomkwekerij. Het onderzoek in de boomkwekerij - dat met ingang van het boekjaar 1973/1974 op een nieuwe steekproef is gebaseerd - is beperkt tot vier gemeenten in Zuid-Holland, te weten: Boskoop, Hazerswoude, Reeuwijk en Waddinxveen. In deze gemeenten komen 908 bedrijven voor, dat is 31% van het landelijk aantal bedrijven en 751 hectare boomkwekerijproducten of 17% van de totale oppervlakte met boomkwekerij in Nederland.

In de nieuwe steekproef - die op de gegevens van de Landbouwtelling 1973 is gebaseerd - zijn alleen bedrijven betrokken waarvan:

- a. de ondernemer een agrarisch hoofdberoep heeft;
- b. de bedrijfsomvang minstens 60 sbe's is 1);
- c. de omvang van de boomkwekerijproducten meer dan 60% van de bedrijfsomvang - gemeten in sbe's - omvat.

Niet in het onderzoek zijn opgenomen de exportbedrijven en/of handelaren in boomkwekerijproducten.

De bedrijven zijn met verschillende percentages in de steekproef vertegenwoordigd. In het algemeen zijn de "grotere" bedrijven sterker vertegenwoordigd dan de "kleinere". Bij de berekening van gemiddelde cijfers is uiteraard met de verschillende percentages rekening gehouden. Het onderzoek in 1973/1974 heeft betrekking op 37 bedrijven, zijnde gemiddeld 8% van een populatie van naar schatting 470 bedrijven 2).

Grondgebruik en arbeidsbezetting

De specificaties van het grondgebruik en de arbeidsbezetting zijn opgenomen in bijlage 1.

De oppervlakte met boomkwekerijproducten bedroeg gemiddeld 8240 m², waarvan 280 m² onder glas.

-
- 1) Sbe's (standaardbedrijfseenheden) zijn verhoudingsgetallen die een beoordeling mogelijk maken van de bedrijfsomvang van het gehele bedrijf en van de afzonderlijke produktierichtingen.
 - 2) De populatie waarop deze steekproef is gebaseerd is beschreven in de "Interne Nota no. 199".

Op deze arbeidsintensieve bedrijven was de arbeidsbezetting gemiddeld twee manjaar, te weten: 1,5 manjaar arbeid van ondernemers en gezinsleden en 0,5 manjaar arbeid van vreemd personeel.

De bedrijfsresultaten

a. Per Bedrijf

Bijlage 2 geeft een uitgebreide specificatie van de gemiddelde kosten en opbrengsten

Voor de gespecialiseerde boomkwekerijbedrijven werd gemiddeld een ondernemersoverschot van f 4630,- berekend. Uitgedrukt in de kosten bedroeg dit 6%.

De kosten van arbeid, rente en afschrijving maakten te zamen voor 77% deel uit van de totale kosten (zie tabel 1).

Tabel 1. De bedrijfsresultaten (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	37	
Oppervlakte boomkwekerijprodukten	82 are	
Arbeidsbezetting	2,0 manjaar	
Geïnvesteed vermogen per 1 juli 1973	169000	
<hr/>		
Kosten		in %
Arbeidskosten	42720	58
Rente en afschrijving	14000	19
Materiaalkosten	7450	10
Overige kosten	9100	13
Totale kosten	73270	100
<hr/>		
Opbrengsten		
Boomkwekerijprodukten	75580	97
Waardeverandering in voorraad bomen	1680	2
Overige opbrengsten	640	1
Totale opbrengsten	77900	100
<hr/>		
Ondernemersoverschot	4630	
Idem in % van de kosten	6	
Arbeidsinkomen per manjaar	23830	

b. Per m2 boomkwekerij

Uitgedrukt per m2 boomkwekerij bedroegen de gemiddelde kosten en opbrengsten resp. f 8,90 en f 9,50. Het gemiddelde ondernemersoverschot bedroeg f 0,60 per m2. De spreiding van dit overschot was als volgt:

14%	van de bedrijven	negatief f 5,-	- f 2,-	per m2
31%	" "	"	negatief f 2,-	- f 0,- per m2
33%	" "	"	positief f 0,-	- f 2,- per m2
22%	" "	"	positief f 2,-	- f 7,- per m2

De kosten varieerden van f 4,70 tot f 17,60, de opbrengsten van f 4,30 tot f 21,60 per m2. De procentuele verdeling van het aantal bedrijven over klassen van kosten en opbrengsten is in tabel 2 opgenomen.

De percentages van de verliesgevende bedrijven zijn onder de diagonale lijn vermeld. 78% van de verliesgevende bedrijven had een lager opbrengstniveau dan f 10,- per m2.

V e r g e l i j k i n g m e t h e t v o r i g e j a a r

Het rentabiliteitsonderzoek over de periode 1967/68 t/m 1972/73 betrof uitsluitend bedrijven, in de gemeente Boskoop. Bovendien waren bij de werving in 1968 alleen bedrijven opgenomen, waarvan de fiscale boekhouding betrekking had op een boekjaar dat op 1 juni, 1 juli of 1 augustus begon.

In de nieuwe steekproef zijn ook bedrijven opgenomen in de gemeenten Hazerswoude, Reeuwijk en Waddinxveen. De eis van een bepaald fiscaal boekjaar is voor 1973/74 vervallen.

Als gevolg hiervan kunnen de gemiddelde bedrijfsresultaten in 1973/74 niet worden vergeleken met de cijfers van voorafgaande jaren. Om toch een indruk te krijgen van de rentabiliteitsontwikkeling zijn ook de geldelijke opbrengsten van de produkten over 1972/73 genoteerd. Hieruit blijkt dat - voor zover het bedrijven betreft die in Boskoop zijn gelegen - de opbrengsten van de produkten in 1973/74 met 8% zijn gestegen. De oppervlakte land die door deze verkopen vrij is gekomen was 8% groter dan in het vorige seizoen. Dit wijst er op dat voornoemde opbrengststijging waarschijnlijk veroorzaakt is door grotere kwantiteiten en niet door hogere prijzen.

De gecalculeerde lonen voor de ondernemers en de meewerkende gezinsleden zijn gebaseerd op het cao-loon van 1973/74. Ten opzichte van het vorige boekjaar, waarin lonen werden gecalculeerd die betrekking hadden op het kalenderjaar 1972, betekende dit een stijging van het loonniveau met 20%. De totale stijging van de kosten kan globaal op 17% worden gesteld, waarvan 11% door stijging van de arbeidskosten.

Van de 37 deelnemende bedrijven waren er 20 in Boskoop gelegen. Deze hadden in 1973/74 gemiddeld een ondernemersoverschot van f 6070,- dat is 8% van de kosten. In 1972/73 bedroeg in Boskoop het gemiddelde ondernemersoverschot f 19670,-, dat is 27% van de kosten.

D e s p r e i d i n g v a n d e r e n t a b i l i t e i t

De spreiding van het ondernemersoverschot per f100,- kosten is opgenomen in bijlage 3.

De spreiding van de rentabiliteit is groot; het meest verliesgevende bedrijf had een tekort van 53%, het meest winstgevende bedrijf een ondernemersoverschot van 86% van de kosten.

Van de deelnemende bedrijven had 55% een positief ondernemersoverschot; deze 55% winstgevende bedrijven namen 65% van de totale produktiewaarde voor hun rekening.

31% had een negatief ondernemersoverschot van 0 - 20% en 14% van meer dan 20% van de kosten.

H e t i n k o m e n p e r o n d e r n e m e r

Het inkomen per ondernemer is opgenomen in bijlage 4.

Het arbeidsinkomen - bestaande uit het ondernemersoverschot en de als kosten gecalculeerde vergoeding van de handenarbeid van de ondernemer - bedroeg gemiddeld f 32360,- per ondernemer. Het ondernemersinkomen - d.i. het arbeidsinkomen plus het saldo van berekende en betaalde rente - bedroeg f 39270,-. Het gezinsinkomen - ondernemersinkomen vermeerderd met de kosten van de handenarbeid van de gezinsleden - bedroeg gemiddeld f 40670,- per ondernemer.

D e s p r e i d i n g v a n h e t i n k o m e n

In bijlage 5 zijn de spreidingen van het arbeidsinkomen, het ondernemersinkomen en het gezinsinkomen per ondernemer opgenomen. Van de ondernemers had 26% een arbeidsinkomen van f 40000,- of meer, 30% van f 25000,- tot f 40000,-, 41% van f -, tot f 25000,- en 3% een negatief arbeidsinkomen. Wat het gezinsinkomen betreft blijkt dat 80% een gezinsinkomen had van meer dan f 25000,- en 41% meer dan f 40000,-.

I n v e s t e r i n g e n i n d u u r z a m e p r o d u k - t i e m i d d e l e n

De investeringen in duurzame produktiemiddelen zijn per soort (gemiddeld per bedrijf) opgenomen in bijlage 6. Als netto-investering is globaal beschouwd de bruto-investering minus de gecalculeerde afschrijving op duurzame produktiemiddelen.

De bedrijven hebben gemiddeld in 1973/74 voor f 17070,- geïnvesteerd (bruto). De afschrijving werd gemiddeld op f 4460,- berekend, zodat de netto-investering f 12610,- bedroeg; dat is 7% van het geïnvesteerde vermogen per 1 juli 1973.

D e s p r e i d i n g v a n d e b r u t o - i n v e s t e - r i n g

De spreiding van de bruto-investering (gemiddeld f 17070,-) was groot; 11% van de bedrijven hebben in het geheel niet geïnvesteerd, terwijl 13% van de bedrijven voor f 40000,- en meer hebben geïnvesteerd (zie bijlage 7). Laatstgenoemde bedrijven namen 66% van de totale investeringen van alle onderzochte boomkwekerijbedrijven voor hun rekening.

H e t v r e e m d v e r m o g e n

In bijlage 8 is het vreemd vermogen gemiddeld per bedrijf zowel aan het begin als aan het einde van het boekjaar opgenomen. Per saldo is het vreemd vermogen in het boekjaar 1973/74 toegenomen met f 8130,-, dit is 64% van de netto-investering. Het vreemd vermogen per 1 juli 1974 bedroeg gemiddeld f 33790,-. De boomkwekerijbedrijven in Boskoop e.o. zijn gemiddeld grotendeels met eigen vermogen gefinancierd.

BIJLAGE 1. Grondgebruik en arbeidsbezetting over 1973/74 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	37
	are
Boomkwekerij in de open grond	79,6
Boomkwekerij onder glas	2,8
Totaal boomkwekerij	82,4
Grasland	3,5
Braakland	1,1
Erf, blijvende paden, water enz.	27,6
Totaal kadastrale oppervlakte	114,6
Waarvan eigendom	78,4
Aantal ondernemers per bedrijf	1,16
Arbeidsbezetting in manjaren	
Arbeid van de ondernemer(s)	1,4
Arbeid van de gezinsleden	0,1
Arbeid van vast personeel	0,4
Arbeid van los personeel	0,1
Totale arbeidsbezetting	2,0
Arbeid door ondernemer(s) en gezinsleden in %	75

BIJLAGE 2. Bedrijfsresultaten over 1973/74 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	37
Geïnvesteed vermogen per 1 juli 1973	169000
Kosten	
Afschrijving duurzame prod.middelen	4460
Huur en pacht	460
Rente	9540
Onderhoud	1340
Energiekosten	490
Meststoffen	2060
Zaad- plant- en pootgoed	3830
Overige materialen	1560
Werk door derden	530
Afleveringskosten	1340
Autokosten	1680
Arbeid ondernemers	32870
Arbeid gezinsleden	1630
Arbeid vreemd personeel	8220
Overige kosten	3260
Totale kosten	73270
Opbrengsten	
Boomkwekerijprodukten	75580
Overige opbrengsten	640
Waardeverandering in voorraad bomen	1680
Totaal	77900
Ondernemersoverschot	4630
Ondernemersoverschot:	
per f 100,- kosten	6
per f 100,- geïnvesteed vermogen	3
Arbeidsinkomen per manjaar	23830

BIJLAGE 3. Spreiding van het ondernemersoverschot per f 100,- kosten (aantal bedrijven per rentabiliteitsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	37
Rentabiliteitsklasse	%
Negatief	
30 en meer	3
30 - 20	11
20 - 10	23
10 - 0	8
Totaal verliesgevend	45
-----	-----
Positief	
0 - 10	18
10 - 20	11
20 - 30	10
30 - 40	7
40 en meer	9
Totaal winstgevend	55
	100
-----	-----
Ondernemersoverschot per f 100,- kosten (ongewogen gemiddelde)	4

BIJLAGE 4. Inkomen uit het bedrijf over 1973/74 (gemiddeld per ondernemer)

Aantal bedrijven	37
Aantal ondernemers	47
-----	-----
Ondernemersoverschot	3990
Handenarbeid ondernemer	28370
Arbeidsinkomen van de ondernemer	32360
Rente meer berekend dan betaald	6910
Ondernemersinkomen	39270
Handenarbeid gezinsleden	1400
Gezinsinkomen uit het bedrijf	40670

BIJLAGE 5. Spreiding van het arbeidsinkomen, het ondernemersinkomen en het gezinsinkomen (aantal ondernemers per inkomensklasse in procenten)

	Arbeids- inkomen	Ondernemers- inkomen	Gezins- inkomen
Aantal bedrijven	37	37	37
Aantal ondernemers	47	47	47
Inkomensklasse	%	%	%
Negatief	3	-	-
f 0,- tot f 15000,-	7	6	6
f 15000,- tot f 25000,-	34	21	14
f 25000,- tot f 40000,-	30	33	39
f 40000,- tot f 60000,-	14	27	26
f 60000,- tot f 90000,-	11	10	12
f 90000,- en meer	1	3	3
	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>

BIJLAGE 6. Investeringen in duurzame produktiemiddelen (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	37
Investeringen in: grond	3820
gebouwen	3840
glasopstanden	1270
verw.installaties	790
overige installaties	840
machines en werktuigen	2990
overige inventaris	2180
waardeverandering voorraad bomen	1680
Totaal	<u>17410</u>
Minus desinvesteringen	340
Totaal bruto-investeringen	<u>17070</u>
Afschrijving duurzame produktiemiddelen	4460
Netto-investeringen	<u>12610</u>
Geïnvesteed vermogen per 1 juli 1973	169000
Netto-investering in % van het geïnvesteed vermogen	<u>7</u>

BIJLAGE 7. Spreiding van de bruto-investeringen

Investeringsklasse	Alle bedrijven
	%
Niet geïnvesteerd	11
f 1,- tot f 5000,-	30
f 5000,- tot f 20000,-	35
f 20000,- tot f 40000,-	11
f 40000,- tot f 60000,-	7
f 60000,- en meer	6
	100

BIJLAGE 8. Mutaties van het vreemd vermogen in 1973/74 en een specificatie van het vreemd vermogen per einde van het boekjaar (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	37
Stand van het vreemd vermogen per 1 juli 1973	25660
Mutaties in het boekjaar 1973/74	
Te betalen kosten	1050
Te betalen investeringen	200
Familieleden	570
Particulieren	- 110
Rabobanken: vast voorschot	5510
overig	1100
Overige kredietinstellingen	- 190
Totaal	8130
Stand van het vreemd vermogen per 1 juli 1974	
Te betalen kosten	7590
Te betalen investeringen	380
Familieleden	6670
Particulieren	1340
Rabobanken: vast voorschot	13770
overig	1180
Overige kredietinstellingen	2860
Totaal stand per 1 juli 1974	33790

- = afname

BIJLAGE 9

Begrippen en kengetallen

De afschrijving op de slijtende duurzame produktiemiddelen is in hoofdzaak gebaseerd op de nieuwwaarde, waarbij rekening is gehouden met de economische levensduur en het waardeverloop van de objecten.

De rente over het geïnvesteerde vermogen per 1 juli 1973 is bepaald op 7%, met uitzondering van het vermogen dat in de grond is opgesloten waarover 3,5% is berekend.

Het geïnvesteerd vermogen 1) is de som van:
- de verkoopwaarde van de grond;
- de economische boekwaarde van de dode en levende inventaris;
- de normale behoefte aan vlottende middelen.

De kosten van de handenarbeid van de ondernemer en gezinsleden zijn berekend op basis van een taxatie van de door hen verrichte hoeveelheid handenarbeid. Deze arbeid is op CAO-basis (incl. het werkgeversaandeel in de sociale lasten) gewaardeerd.

Alle boomkwekerijbedrijven vallen onder de omzetbelasting dit betekent dat voor deze bedrijven de kosten en de opbrengsten alsmede de investeringen exclusief omzetbelasting zijn opgenomen.

De becijferde resultaten zijn ten dele beïnvloed door de waardeverschillen van de voorraad bomen aan het begin, resp. aan het einde van het boekjaar. De waardering van deze voorraden heeft, om praktische redenen, langs normatieve weg plaatsgehad. Dit houdt in dat ten aanzien van de nauwkeurigheid waarmee de voorraadwaarden zijn benaderd - en de bedrijfsresultaten zijn vastgesteld - voorbehoud dient te worden gemaakt.

Het ondernemersoverschot is het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. In de kosten is geen vergoeding opgenomen voor leiding en toezicht van de ondernemer. Dit kostenelement maakt derhalve deel uit van het ondernemersoverschot. Dit laatste mag dan ook niet worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst.

Het ondernemersoverschot per f 100,- kosten is zowel in een gewogen als in een ongewogen gemiddelde tot uitdrukking gebracht. Bij de berekening van het gewogen kengetal is het totale ondernemersoverschot van alle bedrijven van een groep gedeeld door 1% van het totaal van de kosten van die bedrijven. Voor de berekening van het ongewogen gemiddelde is deze deling voor elk bedrijf afzonderlijk verricht, waarna het gemiddelde van de kengetallen werd vastgesteld.

Het inkomen van de ondernemer uit het bedrijf (gemiddeld per ondernemer):

- a. arbeidsinkomen van de ondernemer: ondernemersoverschot vermeerderd met de - als kosten gecalculerde - vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer.
- b. ondernemersinkomen van de ondernemer : arbeidsinkomen vermeerderd met het saldo van berekende en betaalde rente.
- c. gezinsinkomen van de ondernemer : ondernemersinkomen verhoogd met de - als kosten gecalculerde - vergoeding voor de handenarbeid van de gezinsleden.

Het arbeidsinkomen per manjaar is het bedrag dat door allen, die arbeid in het bedrijf hebben verricht, te zamen als inkomen genoten. Het is de som van ondernemersoverschot en de kosten van arbeid. Na deling van dit inkomen door het aantal - tot volwaardige arbeidskrachten herleide - manjaren, verkrijgt men het gemiddelde arbeidsinkomen per manjaar.

1) Deze investering omvat ook de bedrijfsmiddelen die door de ondernemer zijn gepacht.